

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТУ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дитяча психологія

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Дитяча психологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 012 «Дошкільна освіта» освітньої програми «012 Дошкільна освіта».

Розробник: Васьків Сільва Тіберівна, викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 12 від « 28 » червня 2023 р.

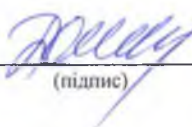
Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

_____ /Ірина КОЗУБОВСЬКА/
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 29 » червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

_____ /Олена ПОПАДИЧ/
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

© Васьків С.Т., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2	3
Кількість модулів - 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,6 самостійної роботи студента – 4,6	4	5
	Лекції:	
	30 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	30 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	60 год.	102 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Дитяча психологія» є формування у студентів такої професійної позиції, за якої дитина сприймається як самоцінна й неповторна особистість, здатна до волевиявлення та ініціативи, отримання студентами теоретичних знань з дитячої психології та формування практичних навичок (компетентностей).

Завданням вивчення дисципліни є ознайомити студентів із сутністю дитячої психології як науки; розкрити закономірності психічного розвитку дитини від народження до шести років; поглибити знання студентів щодо особливостей спілкування, діяльності, пізнавальних та емоційно-вольових процесів, а також особистості дитини; виховувати в них відповідальне ставлення до ролі майбутнього вихователя, прагнення збагачувати й удосконалювати знання і вміння; виробити у студентів уміння психолого-педагогічного прогнозування; формувати у студентів навички діяти відповідно своїх професійних обов'язків у конкретних ситуаціях; уміння використовувати набуті знання у практичній професійній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Дитяча психологія» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 4. Філософія

ОК 7. Основи медичних знань та охорони здоров'я

ОК 13. Теорія виховання

ОК 15. Інклюзивна освіта

ОК 18. Загальна психологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дитяча психологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	ПРН 20
Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку різної етнічної приналежності.	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами вищої освіти після опанування навчальної дисципліни «Дитяча психологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміти визначати педагогічні умови, принципи, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі.	ПРН 1
Вміти описувати й аналізувати процеси розвитку дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Знати визначати особливості – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Знати програми раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Уміти враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання.	ПРН 20
Знати розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку різної етнічної приналежності.	ПРН 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен
- тестування
- проекти
- реферати
- есе
- презентація виконаних завдань

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

- усна відповідь
- доповнення відповіді
- експрес-опитування
- самостійна робота
- тестування
- індивідуальне завдання (в т.ч. реферат)
- модульне тестування

Проходить в індивідуальній, груповій, фронтальній формах.

Форми модульного контролю: передбачає варіанти завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань.

Протягом семестру студенти вивчають два змістових модулі з дисципліни. Після виконання кожного змістового модуля здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції, або не в повному обсязі виконали програму практичних занять, до поточного модульного контролю не допускаються. Вони мають право на відпрацювання пропущених занять.

Форми підсумкового семестрового контролю – іспит, який проводиться в усній формі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
6	6	6	6	6	6	7	7		

Тема 1. Сутність дитячої психології. Методологія і методи дитячої психології.

Тема 2. Психічний розвиток дитини.

Тема 3. Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості в дошкільному дитинстві.

Тема 4. Виникнення і розвиток вищих почуттів у дітей дошкільного віку

Тема 5. Особливості уваги дошкільника.

Тема 6. Розвиток мислення в дошкільному віці.

Тема 7. Розвиток уяви в дошкільному віці.

Тема 8. Розвиток пам'яті в дошкільному віці.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

Тема 9. Розвиток темпераменту в дошкільному віці.

Тема 10. Мотиви поведінки дошкільника

Тема 11. Розвиток здібностей дошкільника.

Тема 12. Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника

Тема 13. Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника.

Тема 14. Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці.

Тема 15. Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Види діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	7	20	8	20
Презентації	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Активність під час занять		3		3
Есе	1	5	1	5
Доповнення відповіді		2		2
Експрес-опитування	3	5	3	5
Самостійна робота	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів.

50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань.

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Модульна робота 1 (max. – 50 б.)

- 1) Теоретичні завдання: дайте відповідь на 2 питання (2x15б. = max. – 30 б.).
- 2) Тестові завдання: (20x1б. = max. – 20 б.).

Модульна робота 2 (max. – 50 б.)

- 1) Теоретичні завдання: дайте відповідь на 2 питання (2x15б. = max. – 30 б.).
- 2) Тестові завдання: (20x1б. = max. – 20 б.).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

У наведеній нижче таблиці вказано критерії за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача освіти та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички бакалавра відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівням, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач освіти: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведені прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій, не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.
FX	35-59%	Здобувач освіти: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок.
E	60-63 %	Здобувач освіти: пояснює основні поняття навчального матеріалу, може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вже за зразком виконати основне навчальне завдання.
D	64-73 %	Здобувач освіти: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою.
C	74-81 %	Здобувач освіти: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання.
B	82-89 %	Здобувач освіти: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості, володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вже самостійно знаходить додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані, має сформовані навички використання методів навчання і виховання.

А	90-100 %	Здобувач освіти: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності, вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності, використовує набутті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі, має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань.
---	----------	---

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Дитяча психологія» є іспит, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів, зобов'язаний складати іспиту з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології

Тема 1. Сутність дитячої психології. Методологія і методи дитячої психології.

Сутність дитячої психології. Дитяча психологія у системі гуманітарних наук. Значення періоду дитинства в психічному розвитку людини.

Методологічні принципи вивчення психіки дитини. Методи науково-психологічного вивчення психіки дитини.

Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку дитини. Психічний розвиток як засвоєння суспільно-історичного досвіду. Роль навчання і виховання у передаванні суспільного досвіду. Вплив соціальних умов життя на психічний розвиток дитини.

Основні закономірності психічного розвитку. Діяльність як детермінанта Психічного розвитку дитини. Провідні види діяльності дитини. Роль навчання у психічному розвитку дитини. Зони найближчого розвитку дитини. Навчання і сенситивні періоди розвитку психіки дитини.

Тема 2. Психічний розвиток дитини.

Поняття про психічний розвиток дитини та його особливості. Середовище як умова і джерело психічного розвитку дитини. Роль активності і власної діяльності в психічному розвитку дитини. Роль вроджених передумов у психічному розвитку дитини. Поняття сензитивного періоду розвитку.

Тема 3. Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості в дошкільному дитинстві.

Засади періодизації психічного розвитку дітей дошкільного віку. Періоди психічного розвитку у дитячому віці. Індивідуально-психологічні відмінності дітей.

Особливості психічного розвитку в дошкільному дитинстві. Психічний розвиток новонародженої дитини. Психічний розвиток дитини 1 року життя. Психічний розвиток дитини раннього віку. Психічний розвиток дитини дошкільного віку. Передумови формування особистості дитини у ранньому дитинстві. Особливості кризи 1-го та 3-го року життя («Я сам!»), специфіка протікання кризи 6-7 років.

Тема 4. Виникнення і розвиток вищих почуттів у дітей дошкільного віку

Особливості розвитку вищих почуттів у дошкільників: пізнавальних, моральних, естетичних і практичних. Роль співпереживання в розвитку вищих почуттів дошкільника. Вплив умов і характеру виконання діяльності на розвиток почуттів дошкільника. Індивідуальність дитини і розвиток почуттів. Роль вікових етапів, криз, поява нових інтересів, потреб в розвитку емоцій і почуттів. Емоційне неблагополуччя дітей і його причини.

Тема 5. Особливості уваги дошкільника.

Основні напрями розвитку уваги в дошкільному віці. Мимовільна увага і умови її розвитку. Довільна, опосередкована увага і умови її формування. Післядовільна увага і умови її розвитку. Розвиток властивостей уваги. Розсіяність уваги, її причини і шляхи подолання. Коливання уваги. Увага як умова успішного протікання зовнішньої і внутрішньої діяльності, розумової і практичної. Шляхи і засоби організації і підтримання уваги у дітей дошкільного віку в різних видах діяльності.

Тема 6. Розвиток мислення в дошкільному віці.

Становлення елементів наочно-образного мислення. Основні напрями розвитку мислення дошкільника. Розвиток форм мислення. Передумови розвитку словесного мислення. Розвиток мислительних операцій: порівняння, абстрагування, узагальнення, аналіз, синтез. Установлення причиннонаслідкових зв'язків і особливості суджень при вирішенні мислительних задач. Формування вмінь і навичок розумової діяльності: уміння прийняти ціль, питання, задачу, визначити способи вирішення мислительних задач, досягнути результат і оцінити його. Психологічні основи розумового виховання дітей.

Тема 7. Розвиток уяви в дошкільному віці.

Розвиток видів уяви: мимовільної і довільної, відтворюючої і творчої. Умови, шляхи і засоби розвитку уяви. Вплив літературних творів, гри, праці, продуктивних видів діяльності на розвиток уяви.

Тема 8. Розвиток пам'яті в дошкільному віці.

Основні напрями розвитку пам'яті в дошкільному віці. Розвиток видів пам'яті. Мимовільна пам'ять і умови її розвитку. Діяльність як основна умова мимовільного запам'ятовування. Етапи розвитку мимовільної пам'яті. Гра як основний засіб розвитку довільної пам'яті. Образна пам'ять – ведучий вид діяльності дошкільника. Розвиток процесів пам'яті. Мимовільне запам'ятовування та шляхи його організації. Прийоми і засоби мимовільного запам'ятовування. Управління розвитком пам'яті дошкільників.

Змістовий модуль 2. Розвиток пізнавальної та особистісної сфери дитини

Тема 9. Розвиток темпераменту в дошкільному віці.

Особливості розвитку темпераменту в дошкільному віці. Вікові особливості виникнення і прояву різних властивостей темпераменту. Співвідношення спадкового і набутого в темпераменті. Фізіологічні і психологічні передумови мінливості темпераменту. Характеристика дітей різних типів темпераменту і основи індивідуального підходу до них.

Тема 10. Мотиви поведінки дошкільника

Загальна характеристика мотивів поведінки дитини. Мотиви, пов'язані із цікавістю дітей до світу дорослих, ігрові мотиви, мотиви встановлення і збереження позитивних взаємовідносин з дорослими та іншими дітьми, мотиви самолюбства і самоствердження. Формування нових мотивів в період дошкільного дитинства, пов'язані з ускладненням діяльності дітей – пізнавальні, мотиви змагання, моральні, суспільні, супідрядність мотивів.

Тема 11. Розвиток здібностей дошкільника.

Передумови розвитку здібностей, задатків, нахилів. Розвиток пізнавальних здібностей, сенсорних, інтелектуальних. Практичні здібності: організаторські, конструктивно-технічні. Розвиток спеціальних здібностей: музичних, зображувальних, літературних, театральних-мовленнєвих. Умови розвитку здібностей і творчості. Взаємозв'язок розвитку здібностей з розвитком пізнавальних процесів особистості. Діяльність як основна умова розвитку здібностей. Індивідуальний підхід. Обдаровані діти.

Тема 12. Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника

Розвиток гри у дитини до 3-х років. Особливості сюжетно-рольової гри дошкільника. Природа сюжетно-рольової гри дошкільника. Значення ігрових предметів для забезпечення уявної ситуації у грі. Класифікація дитячих ігор. Характеристика творчих ігор дошкільника. Характеристика ігор з правилами.

Рівні розвитку сюжетно-рольової гри у дошкільника. Формування передумов рольової гри. Прийоми активізації сюжетно-рольової гри. Організація сюжетно-рольової гри. Іграшки. Робота психолога з підготовки вихователя до організації дитячих ігор.

Тема 13. Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника.

Розлади емоційної сфери дошкільника та їх подолання. Психолого-методичні умови розвитку волі. Психолого-методичні умови розвитку самосвідомості. Недоліки етичного розвитку дошкільників та їх подолання. Індивідуальний підхід у розвивально-корекційній роботі з дітьми різних типів темпераменту.

Тема 14. Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці.

Основні напрямки розвитку зображувальної діяльності (малювання, ліплення, аплікація), їх взаємозв'язок. Оволодіння засобами виразності різних видів зображувальної діяльності, їх взаємозв'язок. Розвиток змісту дитячого малюнка. Вплив на нього соціальних умов життя, індивідуальних особливостей, зорового, рухового досвіду. Колір дитячого малюнка. Психологічні основи керівництва зображувальною діяльністю. Місце і вплив зображувальної діяльності на психічний розвиток

Тема 15. Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи.

Поняття про психологічну готовність дитини до школи. Робота з розвитку і корекції у дошкільників мотивації шкільного навчання.

Підготовка пізнавальної сфери дошкільника до систематичного навчання. Підготовка емоційно-вольової сфери дитини до шкільних вимог.

Система психологічної підготовки дитини до шкільного навчання.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі:				
лекції		практичні семінарії	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології						
<i>Тема 1.</i> Сутність дитячої психології. Методологія і методи дитячої психології.	5	2				3
<i>Тема 2.</i> Психічний розвиток дитини.	6	2	2			4
<i>Тема 3.</i> Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості в дошкільному дитинстві.	7	2	2			3
<i>Тема 4.</i> Виникнення і розвиток вищих почуттів у дітей дошкільного віку	8	2	2			4
<i>Тема 5.</i> Особливості уваги дошкільника.	8	2	2			4
<i>Тема 6.</i> Розвиток мислення в дошкільному віці.	8	2	2			4
<i>Тема 7.</i> Розвиток уяви в дошкільному віці.	8	2	2			4
<i>Тема 8.</i> Розвиток пам'яті в дошкільному віці.	6	2				4
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
Разом за модуль	60	16	14			30
Змістовий модуль 2. Розвиток пізнавальної та особистісної сфери дитини						
<i>Тема 9.</i> Розвиток темпераменту в дошкільному віці.	9	2	2			5
<i>Тема 10.</i> Мотиви поведінки дошкільника	8	2	2			4
<i>Тема 11.</i> Розвиток здібностей дошкільника.	8	2	2			4

<i>Тема 12.</i> Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника	9	2	2			5
<i>Тема 13.</i> Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника.	8	2	2			4
<i>Тема 14.</i> Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці.	8	2	2			4
<i>Тема 15.</i> Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи.	8	2	2			4
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
Разом за модуль	62	14	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі:				
лекції		практичні семінарські	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології						
<i>Тема 1.</i> Сутність дитячої психології. Методологія і методи дитячої психології.	6,5	0,5				6
<i>Тема 2.</i> Психічний розвиток дитини.	7	1	1			6
<i>Тема 3.</i> Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості в дошкільному дитинстві.	6,5	0,5				6
<i>Тема 4.</i> Виникнення і розвиток вищих почуттів у дітей дошкільного віку	7,5	0,5				7
<i>Тема 5.</i> Особливості уваги дошкільника.	8,5	0,5	1			7
<i>Тема 6.</i> Розвиток мислення в дошкільному віці.	8,5	0,5	1			7
<i>Тема 7.</i> Розвиток уяви в дошкільному віці.	8,5	0,5	1			7
<i>Тема 8.</i> Розвиток пам'яті в дошкільному віці.	8,5	0,5				7
Змістовий модуль 2. Розвиток пізнавальної та особистісної сфери дитини						
<i>Тема 9.</i> Розвиток темпераменту в дошкільному віці.	8	1				7
<i>Тема 10.</i> Мотиви поведінки дошкільника	8,5	0,5	1			7
<i>Тема 11.</i> Розвиток здібностей дошкільника.	7,5	0,5				7
<i>Тема 12.</i> Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника	9	1	1			7
<i>Тема 13.</i> Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника.	9	1	1			7
<i>Тема 14.</i> Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці.	8,5	0,5	1			7
<i>Тема 15.</i> Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи.	8	1				7
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	<i>Тема 2.</i> Психічний розвиток дитини.	2	1
2.	<i>Тема 3.</i> Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості в дошкільному дитинстві.	2	
3.	<i>Тема 4.</i> Виникнення і розвиток вищих почуттів у дітей дошкільного віку	2	
4.	<i>Тема 5.</i> Особливості уваги дошкільника.	2	1
5.	<i>Тема 6.</i> Розвиток мислення в дошкільному віці.	2	1
6.	<i>Тема 7.</i> Розвиток уяви в дошкільному віці.	2	1
7.	<i>Модульна контрольна робота</i>	2	
8.	<i>Тема 9.</i> Розвиток темпераменту в дошкільному віці.	2	
9.	<i>Тема 10.</i> Мотиви поведінки дошкільника	2	1
10.	<i>Тема 11.</i> Розвиток здібностей дошкільника.	2	
11.	<i>Тема 12.</i> Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника	2	1
12.	<i>Тема 13.</i> Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника.	2	1
13	<i>Тема 14.</i> Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці.	2	1
14	<i>Тема 15.</i> Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи.	2	
15	<i>Модульна контрольна робота</i>	2	
	Разом	30	8

6.4 Самостійна робота

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, опрацьованим під час аудиторних занять.

Самостійна робота над навчальною дисципліною включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних (семінарських) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед іспитом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

№ з/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Вплив дитячого оточення на розвиток особистості дошкільника.	2	3

2.	Вплив дорослих на психічний розвиток дошкільника	1	2
3.	Вплив соціального середовища на психічний розвиток дитини	1	2
4.	Емоційне благополуччя дитини в групі та його роль у моральному розвитку дошкільника	2	3
5.	Загальна характеристика методів науковопсихологічного вивчення розвитку дітей	1	2
6.	Загальна характеристика навчальної діяльності в дитячому віці	2	3
7.	Зародження нових видів діяльності в ранньому віці	2	3
8.	Криза новонародженості	1	2
9.	Криза трьох років	1	2
10.	Методологічні принципи вивчення психіки дитини	1	2
11.	Мовленнєвий розвиток немовлят	1	2
12.	Основні рівні розвитку і готовність дошкільника до навчання	2	3
13.	Особливості темпераменту в дошкільників	1	3
14.	Особливості Я-концепції дітей дошкільного віку.	2	3
15.	Передумови психічного розвитку малюка	1	2
16.	Підбір ігор та завдань на розвиток пізнавальних процесів у дошкільників	1	2
17.	Проблема віку в працях Л.Виготського	1	2
18.	Проблема навчальної діяльності в дослідженнях сучасних психологів	2	3
19.	Проблема розвитку мислення в сучасних психологічних дослідженнях	2	3
20.	Проблема синтетичних періодів психічного розвитку в сучасній дитячій психології	1	2
21.	Провідна роль навчання у психічному розвитку дошкільника	2	3
22.	Психологічна готовність дітей до школи	1	2
23.	Психологічний комфорт як передумова морального становлення особистості дитини	2	3
24.	Психологічні особливості дітей 6-го віку	1	3
25.	Психологічні передумови формування навчальної діяльності у дошкільному віці	2	3
26.	Психологія особистості і діяльності вихователя ЗДО	2	3
27.	Робота з обдарованими дошкільниками	1	3
28.	Розвиток моральної поведінки у дошкільному віці	2	3
29.	Розвиток самосвідомості та самооцінки	2	3
30.	Розвиток функцій мовлення у дошкільному віці	2	3
31.	Роль дитячої психології у діяльності вихователя ЗДО	2	3
32.	Роль спадковості, середовища, виховання в розвитку дитини	1	3
33.	Скласти характеристику ігрової та навчальної діяльності дошкільника	2	3
34.	Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку.	2	3
35.	Умови та шляхи розвитку самосвідомості і самооцінки в дошкільному віці	2	3
36.	Формування пізнавальних інтересів у дошкільників.	2	3
37.	Формування характеру у дітей дошкільного віку	2	3
38.	Шляхи формування прийомів логічного запам'ятовування	2	3
	Разом:	60	102

6.5 Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться

творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, тестових завдань; розробка явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів); анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Пропонована тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань з курсу «Дитяча психологія»:

- підібрати психодіагностичні методики для дослідження різних психічних проявів дошкільників
- складання психологічних рекомендацій для батьків та вихователів щодо побудови ефективного спілкування з дітьми раннього віку, молодшого, середнього та старшого дошкільного віку»
- складання психологічних рекомендацій вихователям щодо особливостей розвитку уваги, пам'яті, мислення, уяви дошкільників.
- складання психологічних рекомендацій батькам на тему: «Формування самосвідомості та самооцінки дошкільника», «Формування особистості дошкільника», «Моральний розвиток дошкільника», «Забезпечення емоційного благополуччя дитини».

- Підготувати реферат на тему:

1. Підібрати психодіагностичні методики для дослідження різних психічних проявів дошкільників.
2. Стилї спілкування дитини з батьками. Спілкування хлопчиків і дівчаток.
3. Складання алгоритму роботи психолога з підготовки вихователя до організації дитячих ігор.
4. Складання психологічних рекомендацій педагогам щодо особливостей навчання п'ятирічних дітей.
5. Формування мотиваційної готовності до школи.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: комп'ютерний клас.

Обладнання: мультимедійне.

Програмне забезпечення: підключення до інтернету та браузер.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
4. Олійник М.І., Журат Ю.В., Фесун Г.С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176с.

Допоміжна

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. 2021. 37с.
2. Білан О.І. Програма розвитку дошкільного віку "Українське дошкілля" / ред. Низковська

- О.В. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Гармаш, І. Терапія казками Київ : ВГ "Шкільний світ", 2018. 112 с.
 4. Іванова В.В. Психологія дитяча: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Мукачєво: МДУ, 2019. 104 с.
 5. Іванова, В. В. Дитяча психологія у схемах і таблицях : навч. - метод. посібник. Мукачєво : МДУ, 2013. 207 с.
 6. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2019. 172 с.
 7. Костик Л.Б. Вікова психологія (курс лекцій для студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта») : навч. посібник. Чернівці, 2018. 116 с.
 8. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник, 2-ге видання, виправлене. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.
 9. Павелків, Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ : ЦУЛ, 2013. 296 с.
 10. Поряд і разом: соціалізуємо старшого дошкільника : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. Гавриш. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 252 с.
 11. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.
 12. Райчук, Л. Дитячі страхи. Діагностика та корекція. Київ : Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. 120 с.
 13. Рашковська, І. Самооцінка та ідеальне "Я" підлітка. Теорія і практика / І. Рашковська. – вид. 2-ге, повторне. Київ : Шкільний світ, 2018. 120 с.
 14. Савченко, Ю. Дорослим про дошкільнят: психологія статі. Київ : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. 120 с.
 15. Яценко Т.В. Дитяча психологія з психологією дитячої творчості. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Кременчук : ПП «Бітарт», 2020. 42 с. 10.

Інформаційні джерела:

1. <https://osvita.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpg.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
4. Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Бібліотека МДУ, Філатова, 16 – <http://msu.edu.ua/library/>
6. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
7. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>

9. Контрольні питання до іспиту:

1. Дитяча психологія як наука про психічний розвиток дітей.
2. Завдання та проблеми дитячої психології, її зв'язок з іншими науками.
3. Методи дитячої психології. Застосування методів дослідження вихователем закладу дошкільної освіти.
4. Середовище як умова й джерело психічного розвитку дитини.
5. Роль активності й власної діяльності в психічному розвитку дитини.
6. Роль вроджених передумов у психічному розвитку дитини.
7. Провідна роль навчання і виховання у психічному розвитку дитини. Поняття сензитивного періоду розвитку.
8. Критерії вікової періодизації. Рушійні сили розвитку. Поняття про вікові та індивідуальні особливості.
9. Кризові періоди. Особливості формування позитивних і негативних симптомокомплексів у кризових періодах.
10. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості. Виникнення комплексу поживлення.
11. Особливості психічного розвитку немовляти.
12. Розвиток провідної діяльності немовляти.
13. Розвиток рухів і дій на першому році життя та їх вплив на психічний розвиток дитини.
14. Новоутворення дитини першого року життя. Криза першого року життя.
15. Розвиток предметної діяльності дітей раннього віку.
16. Розвиток мовлення у ранньому віці.
17. Зародження нових видів діяльності в ранньому віці.
18. Новоутворення у пізнавальній сфері дітей раннього віку.
19. Оволодіння ходьбою і її значення в психічному розвитку дитини.
20. Розвиток відчуттів і сприймань та утворення уявлень про властивості предметів у ранньому віці.
21. Особливості мислення переддошкільників.
22. Виникнення уяви в ранньому дитинстві.
23. Передумови розвитку особистості в ранньому віці. Криза трьох років.
24. Спілкування як важливий фактор психічного розвитку дошкільника.
25. Спілкування дитини з дорослими. Особливості пізнання вихователем дошкільників.
26. Розвиток спілкування дошкільників з ровесниками та його значення для психічного розвитку.
27. Становлення і розвиток сюжетно-рольової гри як провідної діяльності в дошкільному віці.
28. Ігри дошкільника та їх місце в психічному розвитку.
29. Психологічні основи керівництва ігровою діяльністю дошкільників.
30. Психологічні передумови формування навчальної діяльності в дошкільному віці.
31. Умови та основні рівні розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку.
32. Конструктивна діяльність та її вплив на психічний розвиток дітей.
33. Формування продуктивних видів діяльності та їх вплив на психічний розвиток дітей.
34. Формування психологічних передумов трудової діяльності дошкільників.
35. Психологічні особливості побутової діяльності в дошкільному віці.
36. Умови розвитку особистості дошкільника. Вплив дорослого на розвиток особистості дошкільника.
37. Вплив ровесників на розвиток особистості дошкільника.
38. Психологічні основи статевого виховання дошкільників.
39. Розвиток мотивів поведінки в дошкільному віці.
40. Особливості розвитку самосвідомості й самооцінки у дітей дошкільного віку.
41. Розвиток моральної поведінки у дошкільному віці.
42. Особливості почуттів дошкільників.
43. Виникнення і розвиток вищих почуттів дошкільників.
44. Розвиток вольової сфери дошкільника.
45. Особливості мислення дошкільників.
46. Розвиток образного мислення дошкільників.
47. Розвиток пам'яті у дошкільників.
48. Розвиток уяви у дошкільників.

49. Сенсорний розвиток дошкільника. 19
50. Сприймання простору і часу дітьми дошкільного віку.
51. Сприймання дошкільниками художніх творів, малюнків та картин.
52. Сприймання людини дітьми дошкільного віку.
53. Розвиток уваги дошкільників.
54. Розвиток мовлення дошкільників.
55. Виявлення темпераменту і його розвиток у дітей дошкільного віку.
56. Прояв властивостей темпераменту у навчально-виховній роботі з дошкільниками.
57. Формування здібностей у дітей дошкільного віку.
58. Формування характеру у дітей дошкільного віку.
59. Психологічна готовність дитини до навчання в школі.
60. Психологія особистості і діяльності вихователя дошкільного закладу.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)